

M E M O

Reg.nr.:	17.028445		
Aan:	VV-commissie Voldoende Water		
Van:	D&H		
Cc:			
Onderwerp:	Consultatie vrijgave ter inzage legging 9 peilbesluiten omgeving Zoeterwoude		
Datum:	4 april 2017		

Context

De peilbesluiten voor deze 9 polders zijn aan herziening toe. Dijkgraaf en hoogheemraden hebben op 4 april 2017 besloten de ontwerp-peilbesluiten voor de volgende polders vrij te geven voor ter inzagelegging, na consultatie van de commissie Voldoende water:

1. Grote Westeindse polder;
2. Westbroekpolder;
3. Zwet- en Grote Blankaartpolder;
4. Grote Polder;
5. Grote Polder - Industrieterrein;
6. Room- of Meerburgerpolder;
7. Polder Vlietland;
8. Polder Klein Starrevaart De Tol;
9. Gecombineerde Starrevaart en Damhouderpolder;

D&H wilt u daarnaast informeren dat het ook:

10. Op hoofdlijnen de overige maatregelen uit de watergebiedsplannen (tabel blz. 7) in ontwerp heeft vastgesteld;
11. Heeft besloten kansen in kaart te brengen voor verbreding van hoofdwatervan- en t.b.v. natuurvriendelijke oevers;
12. Heeft besloten een waterbodempkwaliteitsonderzoek rond de (gesaneerde) kassencomplexen uit te voeren t.b.v. een mogelijke waterkwaliteitsmaatregel;

Er komen in geen van de polders grote knelpunten voor. De maatregelen zijn daarom eenduidig waardoor geen varianten zijn opgesteld voor deze polders. Wel is verbetering van de waterkwaliteit wenselijk en ligt het voorstel voor de nadere uitwerking van 2 maatregelen waarmee de waterkwaliteit kan worden verbeterd voor.

Gebiedsbeschrijving

De polders liggen in de omgeving Zoeterwoude - Leidschendam - Leiden (zie kaart volgende pagina).

De Grote Westeindsepolder, Westbroekpolder, Zwet- en Grote Blankaartpolder en Grote Polder zijn voornamelijk agrarische graslandpolders. De bebouwing van Zoeterwoude ligt in deze polders. In de Grote Westeindsepolder, Westbroekpolder en Grote Polder liggen ook gebieden met een natuurfunctie.

De Grote Polder - Industrieterrein, Room- of Meerburgerpolder en Polder Klein Starrevaart De Tol zijn voornamelijk bebouwd met industrie- en bedrijfsterrein en woningen. In de Room- en Meerburgerpolder ligt een park op een afgedekte voormalige vuilstort.

MEMO

De Polder Vlietland en de Gecombineerde Starrevaart- en Damhouderpolder bestaan grotendeels uit grasland. Daarnaast komen er gebieden met een natuurfunctie en bebouwing voor.

Waterkwaliteitsissues

Voor de vijf graslandpolders tussen Zoeterwoude en Leidschendam geldt: Het water in deze polders bevat veel nutriënten. De Grote Westeindsepolder, Westbroekpolder, Klein Starrevaart De Tol en Starrevaart- en Damhouderspolder zijn voedselrijker dan de boezem, de Grote Polder en Grote Polder-industrieterrein zijn ongeveer gelijk aan de boezem. Dit is gebaseerd op reguliere monsternames 2000-2017 (Grote Westeindsepolder, Grote Polder), of 2002, 2003 en 2007 (Westbroekpolder, Zwet- en Blankaartpolder), 2004, 2010 en 2014 (Klein Starrevaart De Tol) of 2003 en 2007 (Grote Polder-industrieterrein). In de Polder Vlietland, Room- en Meerburgerpolder is geen waterkwaliteitsmeetpunt dat nog valide is (i.v.m. veranderde situatie). Er wordt 12x per jaar gemeten.

Er wordt veel doorgespoeld met boezemwater. De ecologische kwaliteit is laag, de oevers zijn te steil en hebben weinig begroeiing, de watergangen zijn te ondiep en waterplanten worden te intensief geschoond.

Dit zijn waterkwaliteitsknelpunten die we bij Rijnland vaak tegenkomen. Voor wateren buiten KRW zijn nog geen actuele waterkwaliteitsdoelen gesteld, maar er is wel afgesproken om, vooruitlopend op doelstelling, te bezien wat verbeterkansen zijn.

De volgende maatregelen t.b.v. de waterkwaliteit worden – vanwege de complexiteit van de uitvoering – niet in de watergebiedsplannen meegenomen:

- Aanpak van de landbouwemissies;
- Opzetten peil specifiek voor waterkwaliteit (vergroten van de waterdiepte of voorkomen van veenafbraak); in geval van voorstel voor peilverandering worden wel de consequenties voor de waterkwaliteit meegenomen;
- Wijziging van de gebruiksfunctie;

M E M O

- Rioleringsmaatregelen (saneren van riooloverstorten, aansluiten van ongerioleerde bebouwing).

Voorgestelde verbeteringsmaatregelen:

- Rijnland wil in de graslandpolders de inlaat beperken tot wat noodzakelijk is voor het peilbeheer. Verdere reductie van de inlaat vraagt een ander (meer flexibel) peilregime, wat niet past bij de functie van de polders. Particulieren met een inlaat worden bewust gemaakt van de noodzaak om deze verantwoordelijk te beheren en dus alleen water in te laten als het nodig is voor het peilbeheer.
- Rijnland zoekt met de grondeigenaren naar locaties om de oever te verflauwen en zo in combinatie met een aangepast onderhoudsregime tot meer begroeide oevers te komen. Het draagvlak is nog onbekend en zal tijdens de inspraakperiode verkend worden. Wel lost oeververflauwing ook problemen van eigenaren en gebruikers met afkalving op.
- Daarnaast is er een aantal hoofdwatgangen die al breed genoeg zijn om het onderhoud te extensiveren en meer begroeiing te laten staan.
- De leggerdiepte van een aantal overige watgangen wordt vergroot.
- Het baggeren van de watgangen rond (gesaneerde) kassencomplexen is een andere potentiële maatregel om de waterkwaliteit te verbeteren. Om de effectiviteit van die maatregel te kunnen bepalen is waterbodemonderzoek nodig. Het risicoprofiel van de vroegere kassenteelt is onbekend en waarschijnlijk het snelst op te maken door waterbodembemonstering.
- Er is gekeken of de in de Grote Polder gewenste vispassage kan worden gerealiseerd door werk-met-werk te maken met maatregelen uit het watergebiedsplan. Dat is niet het geval. De aanleg zal meer kosteneffectief zijn bij vervanging of renovatie van het gemaal. In de andere polders wordt een vispassage ecologisch niet nuttig geacht wegens de matige leefomstandigheden voor migrerende vissoorten (er leeft alleen brasem en karper).

In de Gecombineerde Starrevaart- en Damhouderpolder is al een waterberging aangelegd van ruim 4 ha, met veel plas-dras gebied. In de Starrevaart- en Damhouderspolder zijn diverse waterpartijen met een belangrijke fourageerfunctie voor water- en weidevogels. De waterkwaliteit is aan deze functie ondergeschikt, mede gezien de zeer fosfaatrijke en chloriderijke kwel die door de ligging van de polder de waterkwaliteit onontkoombaar bepaalt.

Voor de kleine polders aan de rand van Leiden geldt: de waterkwaliteit is laag, onder ander door veel bladval en een enkele riooloverstort. In deze polders zijn geen kosteneffectieve kansen gevonden om de waterkwaliteit te verbeteren.

De ambitievragen en bestuurlijke keuzevragen zijn:

- Wel of niet kansen in kaart te brengen voor verbreding van hoofdwatgangen ten behoeve van natuurvriendelijker oevers en beperken van afkalving?
- Wel of geen waterbodemonderzoek rond de (gesaneerde) kassencomplexen uit te voeren ten behoeve van mogelijke latere waterkwaliteitsmaatregelen.

We stellen voor deze onderzoeken vooruitlopend op de vaststelling van het peilbesluit als geen-spijt-maatregel uit te voeren. De kosten hiervoor kunnen worden betaald uit het reeds beschikbare krediet voor Watergebiedsplan Zoetermeer/Zoeterwoude.

Watergebiedsplan en overige maatregelen

Deze 9 ontwerp-peilbesluiten zijn onderdeel van watergebiedsplannen voor deze polders waar nog enkele andere maatregelen uit voortkomen om het watersysteem op orde te brengen en toekomstbestendig te maken en de waterkwaliteit te verbeteren. In de Gecombineerde Starrevaart- en Damhouderspolder zijn deze maatregelen al uitgevoerd. De voor de maatregelen in de andere polders benodigde projectplannen worden ambtelijk vastgesteld en tegelijk met de ontwerp-peilbesluiten ter inzage gelegd. Bij de vaststelling

M E M O

van de peilbesluiten zal uitvoeringskrediet aangevraagd worden voor alle maatregelen in de andere polders (zie tabel op pagina 7). De kosten van deze maatregelen zijn geraamd op € 210.000,- inclusief btw, onvoorzien, risico's en voorbereidingskosten, maar exclusief interne uren.

Gebiedsproces

Belanghebbenden zijn nauw betrokken bij de totstandkoming van deze watergebiedsplannen. Als eerste is gesproken met de gemeenten om een indruk te krijgen van de situatie en ontwikkelingen in de polder. Daarnaast heeft overleg en afstemming plaats gevonden met de Weidevogelgroep Zoeterwoude en Staatsbosbeheer. Tijdens inloopavonden in september en januari heeft Rijnland samen met grondeigenaren en -gebruikers uit de eerste 4 polders de aanwezige knelpunten en klachten in kaart gebracht en de concrete voorstellen getoetst aan de praktijk. Ook het plan voor de Gecombineerde Starrevaart- en Damhouderpolder is op een informatieavond besproken met de belanghebbenden. Voor Polder Vlietland zijn alle grondeigenaren aangeschreven wat heeft geleid tot één reactie. Met een aantal belanghebbenden is nog nader contact geweest: telefonisch, aan de keukentafel of in het veld voor een nadere inspectie.

De complete peilvoorstellen en de maatregelen zijn beschreven in de rapportages (zie bijlagen).

Argumenten

1-9.1 De ter inzagelegging van het ontwerp-peilbesluit geeft belanghebbenden de mogelijkheid tot het geven van een formele reactie

Mochten er bezwaren of zienswijzen vanuit het gebied zijn, dan kan dit op deze manier formeel bestuurlijk afgehandeld worden.

1-9.2 Het vaststellen en herzien van peilbesluiten is wettelijk verplicht

Met het vaststellen van deze peilbesluiten beschikt Rijnland over een actueel peilbesluit voor deze 4 gebieden conform de verplichting uit artikel 4.5 van de Waterverordening Rijnland.

1-9.3 Bij het opstellen van het peilbesluit is rekening gehouden met de wensen vanuit het gebied

Er is met verschillende belanghebbenden gesproken over hun wensen en klachten in het gebied, gerelateerd aan het watersysteem. Deze inbreng is verwerkt in het peilvoorstel en het maatregelenpakket.

1-9.4 Met deze peilbesluiten zijn peilen en peilbeheer op orde

De meeste peilen blijven gelijk aan het vorige peilbesluit, omdat deze optimaal afgestemd zijn op de inrichting en natuurdoelen van deze gebieden.

De maaiveldddaling wordt gevolgd met een peilverlaging van het zomerpeil in peilvak WW-04A in de Grote Westeindsepolder, peilvak WW-08B in de Westbroekpolder en peilvak WW-07A in de Grote Polder. In peilvak WW-05A in de Zwet- en Grote Blankaartpolder en peilvak WW-14A in de Gecombineerde Starrevaart- en Damhouderpolder wordt de maaiveldddaling gevolgd met een peilverlaging van zowel het zomer- als het winterpeil.

In de hele Westbroekpolder wordt het winterpeil met 5 cm verhoogd om de richtlijn van maximaal 60 cm drooglegging voor veengronden te bereiken.

In peilvak WW-04G in de Grote Westeindsepolder gaan we over naar een vast peil, gelijk aan het huidige winterpeil. In peilvak WW-04B wordt een flexibel peil ingesteld. Hierbij wordt om vogels te lokken in de periode 1 maart tot 1 juni het peil opgezet naar NAP -1,97 m. In de periode juni-november kan het peil uitzakken naar NAP -2,17 m. Tussen 1 november en 1 maart wordt bij voorkeur een peil van NAP -2,05 gehanteerd.

M E M O

In zowel de Grote Westeindsepolder als de Room- en Meerburgerpolder wordt een hoogwatervoorziening een peilvak waarvan Rijnland de stuw gaat bedienen.

In dit peilbesluit wordt de begrenzing van de peilvakken in de Gecombineerde Starrevaart- en Damhouderpolder in overeenstemming gebracht met de praktijk. Het flexibele peil dat in de praktijk al wordt gehanteerd in peilvak WW-14B wordt geformaliseerd.

De peilvoorstellen zijn opgenomen in de volgende tabel. Met deze peilvoorstellen worden de functies in het gebied gefaciliteerd zonder andere waarden te schaden.

Peilvak	vigerend peilbesluit (m t.o.v. NAP)		peilvoorstel (m t.o.v. NAP)		drooglegging t.o.v. peilvoorstel (m)	
	zomer	Winter	zomer	winter	zomer	winter
Grote Westeindsepolder						
WW-04A	-2,22	-2,37	-2,25	-2,37	0,46	0,58
WW-04B	-1,97	-1,87	flexibel tussen -1,97 en -2,17		0,28 tot 0,48	
WW-04D	-2,16		-2,16		1,03	
WW-04 ^E	-1,94		-1,94		0,85	
WW-04F	-2,12	-2,22	-2,12	-2,22	0,96	1,06
WW-04G	-2,52	-2,62	-2,62		0,59	
WW-04H	-2,52	-2,62	-2,52	-2,62	0,47	0,57
WW-04I	-2,02		-2,02		1,02	
WW-04J	-2,03		-2,03		0,97	
WW-04K	-1,98		-1,98		0,86	
WW-04L (overname hoogwatervoorziening)	n.v.t.		-2,52	-2,56	0,42	0,46
Westbroekpolder						
WW-08A	-2,38	-2,50	-2,38	-2,45	0,53	0,60
WW-08B	-2,62	-2,77	-2,65	-2,72	0,53	0,60
Zwet- en Grote Blankaartpolder						
WW-05A	-2,42	-2,47	-2,45	-2,50	0,55	0,60
WW-05B	-2,32	-2,37	-2,32	-2,37	0,53	0,58
Grote Polder						
WW-07A	-2,07	-2,27	-2,11	-2,27	0,60	0,76
- veen	-	-	-	-	0,43	0,59
- klei en zavel	-	-	-	-	0,63	0,79
WW-07B	-2,02		-2,02		<0,60*	
WW-07C	-2,02		-2,02		<0,60*	
WW-07D	-2,02		-2,02		<0,60*	
Grote Polder – Industrieterrein						
WW-06	-1,92		-1,92		1,30	

M E M O

Peilvak	vigerend peilbesluit (m t.o.v. NAP)		peilvoorstel (m t.o.v. NAP)		drooglegging t.o.v. peilvoorstel (m)	
	zomer	Winter	zomer	winter	zomer	winter
Meerburgerpolder (voormalig Room- of Meerburgerpolder)						
WW-01A (voormalig WW-01 (oost))	-1,72		-1,72		2,11	
Roomburgerpolder (noord) (voormalig Room- of Meerburgerpolder)						
WW-01B (voormalig WW-01 (noord))	-1,72		-1,72		1,91	
Roomburgerpolder (west) (voormalig Room- of Meerburgerpolder)						
WW-01C (voormalig WW-01 (west))	-1,72		-1,72		4,82	
WW-01D (overname hoogwatervoorziening)	-1,26		-1,26		0,77	
Polder Vlietland						
WW-11	-4,02		-4,02		2,16	
Polder Klein Starrevaart De Tol						
WW-16	-4,47		-4,47		1,66	
Gecombineerde Starrevaart- en Damhouderpolder						
WW-14A	-5,02	-5,22	- 5,04	-5,24	0,70	0,90
WW-14B	-3,72	-3,32	flexibel peil tussen -3,90 en -3,45		0,48	0,35
WW-14C	-4,62	-4,72	-4,62	-4,72	0,83	0,93
WW-14D	-2,02		-2,02		onvoldoende hoogtegegevens	
WW-14 ^E	-4,92		-4,92		1,10	

* De mediane maaiveldhoogte geeft een vertekend beeld door de aanwezige begroeiing en het kleine aantal meetpunten. In het grootste deel van de 3 peilvakken is de drooglegging bij het huidige peil 50 à 60 cm.

10.1 Samen met de overige maatregelen uit de watergebiedsplannen zijn de polders hiermee op orde en toekomstbestendig o.b.v. klimaatscenario 2014

Bij het opstellen van het watergebiedsplan zijn waterpeil, waterberging, wateraanvoer en -afvoer en waterkwaliteit integraal bekeken, rekening houdend met lokale omstandigheden, functies en belangen. Naast uitvoering van het peilbesluit zijn in een deel van de polders maatregelen nodig om het watersysteem te verbeteren en klaar te zijn voor de toekomst. Daarnaast zijn er maatregelen mogelijk om de chemische en ecologische waterkwaliteit te verbeteren. In de tabel hieronder zijn alle maatregelen benoemd:

Maatregel	Doel	Grote Westeindsepolder	Westbroekpolder	Zwet- en Grote Blankaartpolder	Grote Polder	Grote Polder - Industrierrein	Polder Vlietland	Polder Klein Starrevaart De Tol
beperken hoeveelheid inlaatwater	verbeteren waterkwaliteit	X	X	X	X	X	X	X
extensivering van het onderhoud van voldoende brede hoofdwatgangen		X	X	X	X			

M E M O

Maatregel	Doel	Grote Westeindsepolder	Westbroekpolder	Zwet- en Grote Blankaartpolder	Grote Polder	Grote Polder - Industrieterrein	Polder Vlietland	Polder Klein Starrevaart De Tol
vergroten leggerdiepte overig water met een huidige leggerdiepte ≤ 35 cm in WW-04A en B naar 40 cm		X						
bouw tijdelijke stuw (kan waarschijnlijk vervallen na aanleg nieuwe rondweg)	uitvoering peilbesluit	X						
overname particuliere stuw	overname hoogwatervoorziening	X						
overname inlaat van gemeente	strategisch gelegen inlaat in eigen beheer		X					
opstelplaats voor mobiele pomp incl. verbreding aanvoerende watergang en duiker	sneller kunnen handelen bij boven normatieve buien.		X					
extra meetlocatie met logger	betere aansturing gemaal				X			
wijziging status 2 hoofdwatgangen in 'overig'	status in overeenstemming brengen met belang						X	
Kostenraming (€) (inclusief btw, onvoorzien, risico's en voorbereidingskosten, excl. interne uren)		72.352	80.029	18.380	37.740	-	-	-
De kosten van mogelijke natuurvriendelijke oevers, zoals opgenomen in de peilbesluittoelichtingen, zijn in deze bedragen niet inbegrepen. Zie argument 11.1								

Ook in de Gecombineerde Starrevaart- en Damhouderpolder bleken naast uitvoering van het peilbesluit maatregelen nodig. De aanleg van een waterberging en de vervanging van een te krappe duiker door een grotere zijn in 2016 reeds uitgevoerd als 'geen spijt maatregel' (overigens is deze polder als enige nog met het oude klimaatscenario doorgerekend indertijd). Ook is in 2016 gebaggerd waardoor de afvoer naar het gemaal is verbeterd. Tenslotte zijn enkele delen van overige watergangen opgewaardeerd tot primaire watergang om de afvoer rond de 'Bergambachtleiding' (watertransportleiding) te verbeteren. Twee duikers onder de A4 zullen door Rijkswaterstaat vervangen worden bij de verbreding van de A4.

De maatregelen voor de Gecombineerde Starrevaart- en Damhouderpolder zijn reeds uitgevoerd door 'flying squad' respectievelijk komen op het conto van een andere partij. Rijnland hoeft dus geen kosten meer te maken.

11.1 Door verbreding van hoofdwatgangen kunnen we de waterkwaliteit verbeteren en de afkalving van de oevers beperken

In de Grote Westeindsepolder, Westbroekpolder, Zwet- en Grote Blankaartpolder en Grote Polder zien we de kans om door verbreding van delen van de hoofdwatgangen en extensiever beheer ook daar natuurvriendelijkere oevers te laten ontstaan. Daarmee wordt ook de afkalving van de oevers beperkt. We stellen voor dit voorjaar met de eigenaren te onderzoeken welke eigenaren bereid zijn deze kansen met ons te verzilveren. Onderdeel daarvan is dat zij bereid moeten zijn om maatregelen te nemen om vertrappen en vraat door vee te voorkomen, zodat ontwikkeling van de oevers niet belemmerd wordt. In totaal gaat het om ca 14 km geschikte locaties. De kosten worden per m verbreding geraamd op € 30, inclusief schadeloosstelling voor de grondeigenaar, maar exclusief btw, onvoorzien, risico's en voorbereidingskosten.

M E M O

12.1 Bagger in de sloten rond kassencomplexen vormt mogelijk een verontreinigingsbron

We zien de mogelijke kans om de waterbodem rond (gesaneerde) kassencomplexen als bron van verontreiniging op te heffen. De waterkwaliteit in de Grote Westeindsepolder, de Zwet- en Grote Blankaartpolder en de Grote Polder voldoet niet aan de doelstellingen, maar specifieke verontreinigingsbronnen die aantoonbaar tot problemen leiden, zijn niet aangetroffen. Wel is het mogelijk – op basis van de landelijke praktijk – dat rond (gesaneerde) glastuinbouwlocaties in de loop van de jaren de waterbodem is verontreinigd met onder andere zink en bestrijdingsmiddelen. Waterbodemonderzoek moet inzicht geven in de huidige waterbodemkwaliteit en de belasting van de polder hierdoor en nut en noodzaak van bijvoorbeeld baggeren t.b.v. een waterkwaliteitsverbetering uitwijzen. Het waterbodemonderzoek wordt gebaseerd op een nadere analyse van teelt, waarschijnlijke middelenpakket en bijbehorende risicoprofiel.

Risico's

1-4.1 Uitvoering maatregelen blijkt in praktijk niet mogelijk of leidt tot hogere kosten

Dit risico wordt laag ingeschat, omdat het voor het grootste deel beheermaatregelen of maatregelen zonder ruimtebeslag betreft.

11.1 De eigenaren zijn niet bereid mee te werken aan de verbreding

De extra verbetering van de waterkwaliteit kan dan niet gerealiseerd worden.

12.1 Er is geen geld gereserveerd voor baggeren bij de (gesaneerde) kassencomplexen

Het onderzoek naar de waterbodemkwaliteit rond de (gesaneerde) kassencomplexen moet meer inzicht geven in de huidige waterbodemkwaliteit en de belasting van de polder hierdoor. Hier kan een noodzaak tot ingrijpen (saneren) uit blijken. Daarvoor is echter vooralsnog geen budget gereserveerd. T.z.t. zal dat via een apart voorstel worden aangevraagd.

Bijlagen

- ontwerp-peilbesluit en toelichting Grote Westeindse Polder (17.021596)
- ontwerp-peilbesluit en toelichting Westbroekpolder (17.021608)
- ontwerp-peilbesluit en toelichting Zwet- en Grote Blankaartpolder (17.021614)
- ontwerp-peilbesluit en toelichting Grote Polder (17.021626)
- ontwerp-peilbesluit en toelichting Grote Polder – Industrieterrein (17.021641)
- ontwerp-peilbesluit en toelichting Room- of Meerburgerpolder (17.021668)
- ontwerp-peilbesluit en toelichting Polder Vlietland (17.021680)
- ontwerp-peilbesluit en toelichting Polder Klein Starrevaart De Tol (17.021690)
- ontwerp-peilbesluit en toelichting Gecombineerde Starrevaart en Damhouderpolder (17.021693)